

Література:

1. Базилевич В.Д. Метафізика економіки / В.Д. Базилевич, В.В. Ільїн. — К.: Знання. — 718 с.
2. Goldsmith R. W. Financial Structure and Development/ R. W. Goldsmith. — New Haven: Yale University Press, 1969.
3. McKinnon R. I. Money and Capital In Economic Development/ R. I. McKinnon. — Washington, DC: The Brookings Institution, 1973
4. Shaw E. S. Financial Deepening In Economic Development/ E. S. Shaw. — New York: Oxford University Press, 1973
5. Broner F. Rethinking The Effects of Financial Liberalization/ F. Broner, J. Ventura // CREI and Universitat Pompeu Fabra Working Paper, 2010.
- 6 Луцишин З. Асиметрія та парадокс фінансової глобалізації / З. Луцишин // Міжнародна економічна політика. — 2008. — № 8–9. — С. 78–103.
7. Sauve P. The Benefits of Trade and Investment Liberalisation: Financial Services/ P. Sauve. — Paris: OECD, 1990. — P. 173—188.

Кондрашихін А. Б.,

д.е.н., доцент,

ДВНЗ «Академія муніципального управління»

ДЕРЖАВНЕ АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІЯМИ З ВИКОРИСТАННЯМ МІЖБЮДЖЕТНИХ ТРАНСФЕРТІВ

Модернізація системи органів державної влади створює нові можливості управління територіями країни, у т.ч. втілення антикризових заходів, коли відчувається брак фінансових ресурсів [1]. При цьому прийняття управлінських рішень, які використовуються під час розв'язання завдань соціально-економічного розвитку регіонів, базується на систематизації й типологізації складників продуктивних сил території, особливостях територіальних господарських комплексів, створенні умов їхнього розвитку на сталих засадах. Бюджетні кошти усе тісніше переплітають регіональні фінансові простори, обумовлюючи структуру фінансової бази місцевого розвитку та системи самоврядування територій [2].

Роль фінансів території поруч з новітніми видами складників продуктивних сил (інформація, об'єкти інтелектуальної власності тощо) сьогодні визначається особливим впливом на стан ресурсного потенціалу за усім розмаїттям фінансових активів, що емі-

товані й перебувають у відкритому обігу між учасниками ринкових відносин [3]. При цьому методологічні труднощі виникають уже на початковому етапі аналізу, коли йдеться про набір складників, їхній взаємний зв'язок із видами фінансових активів та обґрунтованість категоризації у складі продуктивних сил задля прийняття управлінського рішення [4]. Але в державницькому підході переважна більшість складників водночас потрапляють до оцінки ресурсного потенціалу території.

Найвпливовішим фінансовим активом соціально-економічного розвитку територій уже кілька років поспіль є міжбюджетні трансферти. Для майже усіх адміністративно-територіальних утворень вони стали провідним важелем державного управління. Під час подолання наслідків фінансової кризи 2008—2010 років роль трансфертів поступово зростає. Відповідно збільшується їхня вага частка у структурі державних та муніципальних фінансів (табл. 1). Упродовж 2012 року їхній обсяг нарощувався. Так, у 2012 році касові видатки міського бюджету склали 1 817,1 млн грн (на 24,6 % більш ніж у 2011), при цьому рівень виконання річного плану по доходам бюджету склав 87,8 %, а частка трансфертів — 43,3 %. Обсяг отриманих коштів перевищив суму виділених коштів у 2011 році на 142,7 млн грн (на 22 %).

Таблиця 1

СТАН ТРАНСФЕРТІВ ПО МІСТУ СЕВАСТОПОЛЮ ЗА 2012 РІК

Назва трансферту / Обсяг, млн грн	2012 рік		Порівняльні дані		2011 рік
	уточнені	фактичні	% виконання	відхилення	
Усього трансферти загального фонду Державного бюджету	931,7	787,5	84,5	-144,2	518,3

Примітка. Вибірка автора згідно даних [5]

Усього впродовж 2012 року з держбюджету надійшло 877,8 млн грн трансфертних коштів, однак у зв'язку з не проведенням Державною казначейською службою України платежів (причина — відсутність коштів на єдиному казначейському рахунку), а також через зміни у порядку зарахування коштів субвенції в кінці бюджетного періоду до держбюджету було повернуто 52,9 млн грн коштів субвенцій загального фонду та 37,5 млн грн коштів субвенції спецфонду на розвиток соціально-економічної сфери міста Севастополя, що негативно вплинуло на стан міста та знизило оцінку місцевої влади з боку громади.

У структурі трансфертів переважали кошти соціальних субвенцій, які зросли відносно попереднього року на 19 % або на 48,3 млн грн через збільшення одержувачів виплат при народженні дитини. У звітному періоді було виділено кошти цільових додаткових дотацій на суму 29,3 млн грн, окремі з яких у 2011 році були відсутніми (кошти стимулювання місцевих органів влади за перевиконання річних розрахункових показників з податку на прибуток та акцизного податку — 9,7 млн грн, на оплату праці працівників бюджетних установ — 17,6 млн грн), що зрештою позитивно вплинуло на оцінку місцевої влади.

Дієвість бюджетних засобів територіальної організації влади у місті підсилювали захищені статті та пріоритетні видатки загального фонду бюджету, за якими в 2012 році освоєно 530,2 млн грн, у тому числі: оплата праці працівників бюджетних установ з нарахуваннями — 436,8 млн грн, що на 20,9 % (75,6 млн грн) більше ніж у 2011 році; оплата комунальних послуг та енергоносіїв — 40,2 млн грн, щ на 12,9 % (4,6 млн грн) більше ніж у 2011 році. За абсолютними показниками обсяги міжбюджетних трансфертів склали в 2012 році понад 2050 грн на одного мешканця (у 2011 році цей показник становив лише 70,0 % від середнього по країні).

Так, найвагомим ресурсом території міста є його землі, але оцінка цього складника в системі продуктивних сил може бути узгодженою лише за умови доступності громади до питань розпорядження [6, 7], для чого також потребуються бюджетні інвестиції (створення єдиного кадастру тощо), наприклад через механізм міжбюджетних трансфертів. Інші сфери використання місцевих фінансів — комунальні підприємства, житлово-комунальне господарство — користуються фінансовими ресурсами та потребують державницького підходу до використання, особливо підчас антикризового управління. При цьому громада вимагає узгодження бюджетних витрат із потребами мешканців міста [8].

Перспективним у подальшому виглядає створення єдиної шкали оцінки ресурсного потенціалу міста у гривневому еквіваленті, що дозволить одразу визначати ефективність міжбюджетних трансфертів у територію та доцільність державницьких заходів управління містами, селами, селищами, регіонами.

Література

1. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади / Указ Президента України від 9 грудня 2010 року № 1085/2010 із змінами // Урядовий кур'єр від 14.12.2010. — № 234.

2. Бюджетний Кодекс України від 08.07.2012 р. № 2456-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР. — 2010. — № 50—51. — Ст. 572.

3. Малий І. Й. Відносини розподілу в трансформаційних економічних системах [Текст] : дис... д-ра екон. наук: 08.01.01 / Малий Іван Йосипович; Київський національний економічний ун-т. — К., 2001. — 440 с.

4. Кондрашихін А. Б. Державні засоби формування фінансової бази місцевого самоврядування / Державна політики щодо місцевого самоврядування: стан, проблеми та перспективи : збірник матеріалів конференції / за заг. ред. Ю. М. Бардачова, І. П. Лопушинського, О. А. Тертишної, 07 грудня 2012 р., м. Херсон, Херсонський національний технічний університет. — Херсон: Гринь Д. С., 2012. — 210 с. — С. 94—95.

5. Информация об исполнении городского бюджета города Севастополя за 2012 год [Текст] // [Електронний ресурс]. Режим доступу — <http://sevsovet.com.ua/>.

6. Програма соціально-економічного розвитку Севастополя на 2013 рік / Рішення Севастопольської міської ради від 31.01.2012 р. № 286 [Текст] / 2012-02-28 [Електронний ресурс]. Режим доступу — <http://sevsovet.com.ua/>.

7. Севастополь второй год просит у правительства деньги на стабилизацию оползня в районе аэропорта Бельбек [Текст] / 2012-11-28 15:24:06 [Електронний ресурс]. Режим доступу: — <http://www.sevastopol.su/news.php?id=43617>.

8. Искусство кройки и шитья: Тема №1. На сентябрьской сессии депутаты должны будут кардинально «перекроить» бюджет города [Текст] // Слава Севастополя. — 2013. — №167. — 14.09.2013. — С. 1.

Корень Н. В.,

к.е.н., пров. наук. співроб.,

Національна академія державного управління
при Президентові України

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Основною передумовою існування міжбюджетних відносин є необхідність здійснення перерозподілу бюджетних ресурсів між ланками бюджетної системи для забезпечення єдиних суспільних благ і послуг у регіонахунаслідок відмінностей фінансових потенціалів адміністративно-територіальних одиниць, що не дозволяє